
Evropa se přetahuje s USA o mozky

Evropa se přetahuje s USA o mozky

Země a regiony budou mezi sebou stále silněji soupeřit nejen o přízeň investorů, ale i špičkových odborníků, manažerů, vědců, designérů.

Evropa se přetahuje s USA o mozky

V nové, na znalostech postavené ekonomice, kde největší zisky přinášejí nápady, jsou lidé tím nejcennějším kapitálem. Většina současných členů Evropské unie už léta trpí tím, že jí elity odcházejí za oceán.

"Za posledních deset let odešlo z Německa 1,4 miliónu lidí, osmdesát procent z nich s velmi dobrým vzděláním, které s sebou odnesli do ciziny," zaútočil před časem bavorský premiér Edmund Stoiber na kancléře Gerharda Schrödera, za to, že v zemi nedokáže udržet lidi, kteří udávající v ekonomice tón.

Současné evropské patnáctce chybí nyní podle studie Evropské komise kolem 700 tisíc vědců. Podobná poptávka je po schopných manažerech či finančnících.

Řada evropských zemí proto doufá, že se jim podaří přilákat talentované lidi.

Země budou nabízet atraktivní podmínky

S výjimkou Británie a Irska uplatní ostatní státy proti nově přichozím zemím přechodná období, kdy budou stále vyžadovat pracování povolení. Bojí se přílivu levné pracovní síly z Východu a vzestupu nezaměstnanosti.

"Špičkově vzdělané lidi se ale naopak budou snažit všemožně přilákat. To pochopitelně dělají už řadu let, ale se vstupem padnou další byrokratické bariéry. Oni mají skutečně problém s tím, že jim elity odcházejí do Ameriky, a rozšíření cítí jako šanci. Renomované univerzity tak stále častěji budou nabízet talentovaným lidem stipendia a vychovávat si z mozků ze střední Evropy experty k obrazu svému," říká sociolog Petr Matějů z Institutu pro sociální a ekonomické analýzy.

Špičkově vzdělaným a kreativním profesionálům tak budou země nadbíhat a snažit se jim nabídnout co nejatraktivnější podmínky podobné jako dnes zahraničním investorům.

"Už dnes to vyvolává podobný tlak na daně z příjmů u zaměstnanců jako u firem. Žádná země, které jde o to vzdělané lidi přilákat, si tak nedovolí zvyšovat daně pro lidi s nejvyššími příjmy. Podobné tlaky se vytvoří i na odvody sociálního či zdravotního pojištění," říká ekonom Jan Švejnar, ředitel Davidsonova institutu na Michiganské univerzitě v USA.

Na oblíbené ostrovy to půjde bez byrokracie

Při rozhodování o místě lidé posuzují nejen výšku platů, které se jim nabídnou, ale právě i sumu, kterou jim na daních sebere stát.

Pracovní trh mezi vysoce vzdělanými lidmi je jedním z nejglobalizovanějších a nejkosmopolitnějších vůbec. Tito lidé jsou velmi mobilní - pokud jsou ve svém oboru špičkou, snadno získají práci v Londýně, New Yorku i Paříži. Navíc dosahují na tak vysoké příjmy, že pro ně není problém stěhovat se, prodat byt v jedné zemi a obratem si ho pořídit v jiné. Jedinou vážnou překážkou tak dosud byla byrokracie. Mnozí z těch, kdo chtěli za vyššími příjmy do Evropské unie, už to sice udělali, nicméně omezení formalit může ke stejné úvaze přimět další.

Z tohoto pohledu je důležité, že pracovní trh otvírá právě Velká Británie, která je podle průzkumů mezi vysoce vzdělanými lidmi velmi oblíbená. Řada českých bankéřů a analytiků už dnes pracuje v londýnské City.

"Léta zaměstnávám ve své londýnské kanceláři mladé architektky z Česka. Až dosud jsem ale vždy musela vždy nejdřív ta místa nabídnout lidem z Evropské unie. Až ve chvíli, kdy jsem pracovnímu úřadu dokázala, že tím odborníkem, kterého chci a hledám, je právě můj český kolega, jsem pro něj získala povolení," říká Eva Jiřičná, česká architektka s britským pasem, která má renomované studio v Londýně.

Východ není levnější, zjistila studie OECD

Na rozdíl od méně kvalifikovaných profesí, kdy lidé z nových zemí Evropské unie konkurují těm současným mimo jiné i tím, že jsou připraveni pracovat za nižší mzdy, mezi příjmy "mozků" ze stávajících a nových zemí nejsou většinou rozdíly. Vyspělým západním ekonomikám kvalifikovaní lidé často chybí, nejde jim tedy o to najít levnějšího, nýbrž kvalifikovaného člověka. Když OECD před časem hodnotila, jak Němci uspěli při lákání programátorů z východní Evropy, zjistila, že cizinci, kteří nabídku přijali, pracovali za stejné platy jako jejich němečtí kolegové.

Kvůli odchodu mnoha talentovaných Evropanů za oceán jsou tak v řadě oborů na starém kontinentu laťky nastaveny níž a šanci uspět má i ten, kdo by v americké konkurenci neprorazil. "Je to trochu řetězová reakce. Země, které mají nejvyšší platy a nejlepší podmínky k životu, přetahují elity těm, které jsou o něco slabší, a ty zase těm slabším," říká Švejnár.

Firmy se stěhují za lidmi

Rozhodně ale neplatí přímá závislost: čím je země chudší, tím má větší problémy s odchodem elit. Když vědci ze švýcarského manažerského institutu IMD srovnávali schopnost jednotlivých zemí uspět ve světové konkurenci, dívali se i na to, jaké mají problémy s odchodem elit. Česko je na tom nejen lépe než Portugalsko, jež je jedním z nejchudších členů Evropské unie, ale talenty odsud prchají méně často než třeba z Itálie, Švédska či Dánska. Posledně jmenovaná země je přitom třetí nejbohatší v unii. Má však zároveň velmi vysoké daně z příjmu, což je hlavní důvod odchodu vzdělaných lidí. Evropský komisař pro vědu Philippe Busquin před časem upozornil, že špičkově vzdělaní Evropané jsou tak nedostatkovým zbožím, že naprosto skončily časy, kdy se lidé stěhovali tam, kde sídlily firmy. "Evropské firmy naopak jdou a investují tam, kam předtím odešli talenty, třeba do Bostonu," řekl před časem pro agenturu Reuters.

Tento výrok ilustruje, jakou šanci pro talentované vysoce vzdělané lidi nabízí pád bariér. Na druhé straně to podle ekonomů může ohrozit schopnost země uspět ve světové konkurenci.